

Dokumentasjonsprosjekt
om
Alexander L. Kielland-ulykken
Sluttrapport

Norsk Oljemuseum

Februar 2025

Innholdsfortegnelse

Innholdsfortegnelse	2
1 Forord	4
2 Bakgrunn og vedtak	6
2.1 Styringskomité	6
2.2 Presisering av vedtaket	6
2.3 Avgrensing	7
2.4 Samarbeid med Kielland-nettverket	7
3 Etablering av kontakt med målgruppen	8
4 Arrangement	9
4.1 Årskonferanse 2022	10
4.2 Kielland-treff 2023	10
4.3 Seminar om Kielland-ulykken	11
4.4 Tre regionale samlinger i 2023-2024	11
4.5 «Når det verste har skjedd» – Dagskonferanse 2024	11
4.6 «Kielland i ord og toner» – Konsert i Operaen	12
4.7 Andre arrangement	12
4.8 Minnemarkering i Aberdeen 2024	13
5 Gjenstander	13
5.1 Smykker til overlevende og pårørende	14
6 Audiovisuelt materiale	15
7 Billedbok	15
8 Bok om brutt lenke	16
9 Animasjon	17
10 Nettsider	17
11 Alexander L. Kielland Minnebank	18
11.1 Nye bidrag	18
12 Prosjekt ved Universitetet i Stavanger	20
12.1 Arkivstudier	20
13 Samarbeid med Arkivverket	21
13.1 Gjennomgang av klausulert materiale	21
13.2 Materiale som nå er tilgjengelig	22
13.3 Søkbare arkiv	22
13.4 Teknisk og etisk rådgivning	22

13.5	Deltakelse på seminar og konferanse	23
13.6	Vitenskapelig publikasjon.....	23
14	Utstilling.....	23
15	Økonomisk oversikt	24
16	Erfaringer og refleksjoner.....	25
16.1	Etiske betraktninger	25
16.2	Historiefortelling som «terapi»	25
16.3	Historiefortelling som erfaringsdatabase	26
16.4	Verdien av fellesskap	26
16.5	Videre arbeid	27
17	Bøker, publikasjoner og oversettelser.....	28
17.1	Oversettelser	29
18	Vedlegg	30
19	Sluttnote	30

1 Forord

Alexander L. Kielland-ulykken er en av de mest dokumenterte og analyserte hendelsene i moderne norsk historie. Hendelsen har vært gjenstand for omfattende tekniske analyser, akademiske studier, journalistisk arbeid og personlig engasjement. Likevel finnes det ingen felles fortelling som alle kan enes om – og kanskje vil det aldri gjøre det.

At Norsk Oljemuseum (NOM) ble valgt som prosjektleder for dokumentasjonsprosjektet om Alexander L. Kielland-ulykken, må anses som en tillitserklæring. Museet har solid erfaring med å dokumentere og formidle norsk oljehistorie gjennom flere industriminneprosjekter¹, inkludert arbeidet med den krevende dykkerhistorien². Dette prosjektet, gjennomført med støtte fra Stortinget, samlet og formidlet pionérdykkernes historier i både bokform og utstilling. Prosjektet var preget av sterke følelser og ulike meninger. Erfaringene derfra forberedte oss på at også Kielland-ulykken ville vekke stort engasjement og være et felt med kontroverser. Kritiske innspill er en naturlig del av ethvert prosjekt, men tidvis har repetitive kritiske innspill tatt ressurser fra mer produktivt arbeid.

For at NOM skulle påta seg prosjektet, var det avgjørende at det ikke skulle være av teknisk karakter. Museet besitter ikke denne typen ekspertise, og et forsøk på en teknisk gjennomgang ville ha vært en for stor oppgave. Vår tilnærming har derfor vært å samle inn, strukturere og gjøre tilgjengelig informasjon – uten å trekke konklusjoner. Årsakene til katastrofens store omfang og sammenhenger forblir et omstridt tema, og for mange av de etterlatte har dette heller ikke vært det viktigste. Det som virkelig har betydd noe, er å få vite hva som skjedde med deres nærmeste. Dokumentasjonsprosjektet har bidratt til å gi mange pårørende og etterlatte slike svar.

På prosjektets nettsider finnes artikler og informasjon om ulykken, inkludert en animasjon som visualiserer hendelsesforløpet. I samarbeid med Arkivverket og Universitetet i Stavanger er omfattende arkivmateriale gjennomgått, og over 200.000 sider dokumentasjon relatert til ulykken er digitalisert. Store deler av dette materialet er nå både fritt tilgjengelig og søkbart. Museet har også gjennomgått bilder og gjenstander knyttet til Kielland-ulykken. I tillegg er

¹ <https://industriminne.no/>

² Gjerde, K. Ø., & Ryggvik, H. (2009). *Nordsjødykkerne*. Stavanger: Wigestrands Forlag.

private bilder samlet inn og publisert i en minnebok. En temporær utstilling i tilknytning til dokumentasjonsprosjektet åpner i februar 2025.

Prosjektet handler også om at etterlatte og overlevende skal få inkludert sine egne erfaringer i historien om ulykken for ettertiden. Over 60 nye fortellinger er samlet inn og publisert i *Alexander L. Kielland: Minnebank*³ ved Universitetet i Stavanger. Fortellingene i Minnebanken skildrer både tragedien og menneskene bak tallene – deres liv, tap og ettervirkninger.

Det endelige punktum for Kielland-ulykken vil kanskje aldri bli satt. Ulykken, etterspillet og konsekvensene vil fortsette å berøre mennesker og samfunn. Men vi håper og tror at dokumentasjonsprosjektet har gitt offentligheten bedre tilgang til den enorme mengden informasjon som finnes, og at dette kan bidra til trøst, forståelse og innsikt – for pårørende, overlevende og alle som søker å forstå landets største industriulykke.

Björn Lindberg

Fungerende direktør
Norsk Oljemuseum

³ [Alexander L. Kielland-ulykken: Minnebank | UiS Scholarly Publishing Services](#)

2 Bakgrunn og vedtak

Den 8. juni 2021 vedtok Stortinget å etablere en helsestudie⁴ og et dokumentasjonsprosjekt om Alexander L. Kielland-ulykken. Dette ble besluttet i forbindelse med Riksrevisjonens framleggelse av undersøkelse om myndighetenes håndtering av ulykken⁵. Vedtaket om dokumentasjonsprosjektet var som følger:

«Stortinget ber regjeringen gå i dialog med Kielland-nettverket og bidra til et arbeid med å samle og gjøre tilgjengelig nettverkets arbeid, dokumentasjon og innsamlet materiell i en historisk dokumentasjon om Alexander L. Kielland-ulykken og arbeidet i etterkant, med den hensikt å dokumentere opplevelsene sett fra overlevende og etterlattes ståsted.»

Prosjektet er nå gjennomført som et treårig prosjekt ved Norsk Oljemuseum (NOM). Arbeids- og inkluderingsdepartementet og Olje- og energidepartementet har samlet bevilget 8 millioner kroner til arbeidet.

Prosjektleder har vært Else M. Tungland som tiltrådte 1. februar 2022.

2.1 Styringskomité

Det ble opprettet en styringskomité for prosjektet, med følgende medlemmer ved oppstarten:

- Gro Brækken og Tora Aasland, eksterne representanter
- Odd Kristian (Kian) Reme og Anders Helliksen, Kielland-nettverket
- Finn E. Krogh (leder frem til mai 2023), Björn Lindberg (leder fra mai 2023 til 2025), NOM

Våren 2024 ble Finn E. Krogh erstattet av Leif Harald Halvorsen (NOM). Odd Kristian Reme gikk bort sommeren 2024 og ble erstattet av Åse Kringlebotn høsten 2024.

2.2 Presisering av vedtaket.

Styringskomiteen hadde sitt første møte ved Norsk Oljemuseum den 23. februar 2023, hvor mandatet for prosjektet ble fastsatt, i tråd med den generelle anmodningen fra Stortinget.

Komiteen besluttet å gi prosjektet følgende mandat:

- *å samle dokumentasjon, innhente og tilgjengeliggjøre kunnskap om Alexander L. Kielland-ulykken som kan belyse saken og danne grunnlag for forskningsprosjekt, artikler, utstillinger, bøker, kulturelle aktiviteter o.a.*

⁴ Studie om overlevende og pårørende etter «Alexander L. Kielland-ulykken», Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS), 2024.

⁵ Vedtak 1157. <https://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Vedtak/Vedtak/Sak/?p=83820>

- *å bidra til at pårørende, overlevende og andre berørte personer etter Alexander L. Kielland-ulykken føler seg sett, hørt og tatt på alvor – og at de så langt det er mulig får svar på spørsmål.*

Norsk Oljemuseum skal ha en dokumentasjonsfaglig og uavhengig tilnærming i sitt arbeid med kilder og i relasjon til samarbeidspartnere som blir involvert i prosjektet.

Styringskomiteens presisering av mandatet ble forelagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet og det daværende Olje- og energidepartementet, som ikke hadde noen merknader.

2.3 Avgrensing

For å imøtekomme de ulike forventningene til prosjektet har styringskomiteen kommunisert at dette var et historisk dokumentasjonsprosjekt, og ikke en granskning av ulykkesårsaker. Norsk Oljemuseum hadde verken mandat eller kompetanse til å konkludere om årsaksforhold, og prosjektets oppgave var å informere, opplyse og tilgjengeliggjøre – ikke å trekke konklusjoner.

2.4 Samarbeid med Kielland-nettverket

Selv om dokumentasjonsprosjektet var lagt til Norsk Oljemuseum, var det en forutsetning at dialog og samarbeid med Kielland-nettverket skulle etableres. Kielland-nettverket fikk derfor en sentral rolle i styringskomiteen.

Kielland-nettverket, den gang Kielland-fondet, spilte også en viktig rolle i å etablere kontakt med overlevende og pårørende de første årene etter ulykken. Store deler av Kielland-fondets arkiv var allerede levert til Arkivverket, men dokumentasjonsprosjektet mottok i tillegg en samling korrespondanse som leder for Kielland-fondet Odd Kristian (Kian) Reme hadde med pårørende i årene etter ulykken.

I dokumentasjonsprosjektet har det vært et omfattende samarbeid om arrangementer og to reiser til Storbritannia for å møte pårørende og etterlatte der. Det var 34 britiske statsborgere på riggen da ulykken inntraff. I alt 24 personer omkom, mens 10 overlevde.

Kielland-nettverket hadde lenge som mål å få gjennomført en ny gransking av ulykken. Selv om dokumentasjonsprosjektet ikke har vært et granskingsprosjekt, var en del av mandatet å samle dokumentasjon som kunne danne grunnlag for videre undersøkelser.

På sitt siste møte i styringskomiteen uttalte Kian Reme at Stortinget hadde vist større klokskap enn Kielland-nettverket, som ønsket en ny gransking. Han mente at resultatene fra

dokumentasjonsprosjektet og helsestudien hadde større verdi enn det en ny gransking ville kunne gi. Denne uttalelsen fikk vi lov til å sitere, og den er en tydelig anerkjennelse av samarbeidet og resultatene det har ført til.

3 Etablering av kontakt med målgruppen

For å gjennomføre dokumentasjonsprosjektet om Alexander L. Kielland-ulykken har Norsk Oljemuseum hatt behov for å nå ut til overlevende, etterlatte og andre involverte. Prosjektet ble derfor annonsert på museets nettsider, i flere nettaviser, samt gjennom to helsides annonser i Stavanger Aftenblad i februar 2022. Publikum ble oppfordret til å bidra med prosjektideer, bilder og gjenstander knyttet til ulykken, noe som resulterte i at flere tok kontakt for å dele historier og bilder, og enkelte leverte også inn relevante gjenstander.

For nå ut til alle berørte tok prosjektleder kontakt med Riksrevisjonen, som hadde brukt tilsvarende kontaktinformasjon i sine egne undersøkelser om ulykken. De kunne bistå under forutsetning av at prosjektleder fikk tilgang til nødvendige folkeregistrerte opplysninger. Det ble søkt om tilgang til Folkeregisteret våren 2022, men innsyn ble avslått av Skatteetaten med henvisning til taushetsplikt (§ 9-1). Da klageprosessen¹ og ny søknad ikke førte frem, måtte andre måter å nå målgruppen på brukes.

Gjennom Kielland-nettverkets medlemslister kom vi i kontakt med flere. Facebook-siden «Alexander Kielland - survivors & relatives,» opprettet av etterlatte, har vært til stor hjelp. Arkivverket hadde åpne dokument med adresseinformasjon til noen av de etterlatte fra 1980-tallet, men disse viste seg å ha begrenset verdi på grunn av alder. Slektsgranskningssider har også vært nyttige, da Kielland-ofrene kan identifiseres gjennom felles dødsdato. Via disse sidene har vi kunnet oppspore etterlatte gjennom slektstre-informasjon og administratorer av disse.

I Storbritannia har publikums hjelp med å finne overlevende og etterlattes familier vært stor. Vi sendte brev i posten til gamle adresser til etterlatte i Storbritannia, men fikk liten respons. I et par tilfeller kontaktet vi kirker på hjemstedet til noen av de omkomne. Frivillige oppsøkte gamle adresser og banket på dører, men fant ingen pårørende der. En prest tok vår etterlysning med som kunngjøring på en gudstjeneste, uten at dette ga resultater. Via Facebook-gruppen «Alexander Kielland - survivors & relatives» kom prosjektet i kontakt med flere, som igjen bidro til å finne enda flere. Da BBC fikk tips fra andre etterlatte om at Norsk Oljemuseum

manglet bilder av to av de britiske omkomne, sendte de ut en etterlysning på nyhetene⁶ med godt resultat.

I Norge har etterlatte selv tatt kontakt etter å ha hørt om prosjektet. Noen uttrykte en forventning om direkte kontakt, som denne e-posten illustrerer:

«Forstod det slik at du skulle gi ut bok om de ulike arbeiderne/familiene i sammenheng med Kielland? Er pappa/familien vår nevnt? Jeg har ikke blitt kontaktet angående dette. Eller er vår familie ikke av interesse?»

Ektefellen til en av de som overlevde ulykken ringte prosjektleder dagen etter at mannen døde og innledet samtalen slik: *«Kan jeg fortelle det nå ...?»* Hun uttrykte stor fortvilelse over den manglende oppfølgingen mannen hennes og familien hadde fått, og hun hadde ventet på en telefon fra oss.

Det er fortsatt berørte vi ikke har fått kontakt med. Når det har gått rundt 45 år etter at ulykken skjedde, kan det være at det ikke lenger finnes nære slektninger til enkelte av de omkomne. Andre kan ha fått informasjon, men valgt ikke å ta kontakt.

En sentral utfordring i arbeidet har med andre ord vært å finne balansen mellom personvern hensyn – retten til ikke å bli kontaktet – og etterlattes behov for informasjon, inkludering og fellesskap (er om dette under punkt 16.1).

4 Arrangement

Dokumentasjonsprosjektet har vært arrangør, medarrangør og bidragsyter ved en rekke ulike arrangement.

Arrangementenes formål har vært flere. De har vært en arena for dialog med målgruppen, der informasjon kan deles og spørsmål besvares. Videre har arrangementene bidratt til innsamlingen av historier til Minnebanken samt innsamling av private fotografier med tilknytning til ulykken. Arrangementene har også vært møtesteder for berørte av ulykken. De berørte har dermed fått mulighet for å treffe hverandre, bli sett og hørt.

Her følger en kort beskrivelse av de ulike arrangementene.

⁶ <https://www.bbc.com/news/articles/cqlrykxzyo>

4.1 Årskonferanse 2022

12.–13. mai 2022 arrangerte Kielland-nettverket i samarbeid med dokumentasjonsprosjektet en årskonferanse. Arrangementet var åpent for etterlatte, overlevende, redningspersonell og andre berørte av Kielland-ulykken. Programmet inkluderte foredrag, gruppearbeid, musikalske innslag og middag, og var støttet av Stavanger kommune.

Dokumentasjonsprosjektet bidro med lokaler og presentasjon av prosjektets arbeid.

4.2 Kielland-treff 2023

Fra 31. august til 2. september 2023 arrangerte Norsk Oljemuseum, i samarbeid med Kielland-nettverket, et treff for overlevende og pårørende etter Kielland-ulykken. Denne gangen ble også utenlandske deltakere invitert. Arrangementet fant sted på Sola Strand Hotel og ved Norsk Oljemuseum i Stavanger, og omfattet både omvisninger og faglige foredrag.

En seremoni ved minnesmerket «Brutt lenke» på Smiodden i Tananger var en del av programmet. Ordføreren i Stavanger og en representant for den britiske ambassaden deltok.

Det faglige programmet bød også på et foredrag fra Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) om helsemessige konsekvenser av katastrofer, med konkrete anbefalinger for oppfølging av overlevende og pårørende. Dette ble fulgt av gruppebaserte samtaler og en sesjon i plenum. På seminarets siste dag ble det lagt til rette for individuelle samtaler med forskningsrepresentanter fra NKVTS, og intervjuer til Minnebanken i samtaler utført av ansatte ved UiS og prosjektleder.

*Deltakerne på Kielland-treffet ved minnesmerket «Brutt lenke» i 2023.
(Foto: Rune Egenes, Norsk Oljemuseum)*

Den sosiale delen av treffet var også viktig. Over 100 deltakere kom til Stavanger for å dele erfaringer og få informasjon om ulykken. Blant de tilreisende var en australsk datter av en avdød overlevende, som hadde med en kassett med farens minner fra ulykkesdagen. Dette unike materialet gav flere svar til pårørende med ubesvarte spørsmål. En britisk enke og datteren hennes sa det slik:

«Nå kan vi reise hjem i fred, for nå har vi fått svar på det vi trengte å vite».

4.3 Seminar om Kielland-ulykken

Det 10. oktober 2023 ble det arrangert et åpent seminar om Kielland-ulykken Ved Norsk Oljemuseum. Her ble deltakerne inviterte til å komme med forhåndsinnmeldte innlegg om temaer knyttet til ulykken. Hensikten var å imøtekomme prosjektets mål om at *berørte personer etter Alexander L. Kielland-ulykken skal føle seg sett, hørt og tatt på alvor*. Det var rundt 30 deltakere til stede som først fikk en orientering om pågående aktiviteter i dokumentasjonsprosjektet. Deretter var det ulike presentasjoner fra deltakerne. Disse presentasjonene er gjort tilgjengelige på prosjektets nettsider sammen med en oppsummering av seminaret⁷.

4.4 Tre regionale samlinger i 2023-2024

Kielland-nettverket arrangerte tre regionale samlinger i perioden desember 2023 til januar 2024, i Arendal, Haugesund og på Værnes utenfor Trondheim. Samlingene ble holdt i samarbeid med NKVTS og Helsestudien, med deltakelse og bidrag fra Dokumentasjonsprosjektet.

Samlingene var for overlevende og pårørende etter Kielland-ulykken og inkluderte faglige innlegg, samtalegrupper ledet av NKVTS, og personlige historier fra deltakere.

Dokumentasjonsprosjektet bidro med informasjon om sitt arbeid. Det var også lagt til rette for sosialt samvær.

4.5 «Når det verste har skjedd» – Dagskonferanse 2024

Den 7. oktober 2024 arrangerte Norsk Oljemuseum en dagskonferanse på Thon Hotell Opera i Oslo med tittelen «Når det verste har skjedd». Målet med konferansen var å skape en arena

⁷ [Seminar om Kielland-ulykken - Alexander L. Kielland](#)

for kunnskapsdeling, bearbeiding og refleksjon, samt å gi innsikt i hvordan berørte kan støttes best mulig.

Konferansen åpnet med en presentasjon av dokumentasjonsprosjektet og fortsatte med en panelsamtale der overlevende og etterlatte etter Kielland-ulykken deltok. Temaet var utfordringene som oppstår etter katastrofer.

Forskning fra NKVTS og erfaringer fra Den nasjonale støttegruppen etter 22. juli som ble etablert etter terrorangrepene i Regjeringskvartalet og på Utøya i 2011, illustrerte både behovet for langsiktig støtte og viktigheten av samarbeid mellom ulike aktører. Behovet for kommunikasjon og informasjon – både under og etter katastrofer – ble også tatt opp i presentasjoner fra Arkivverket og Regionalt ressurscenter om vold og traumatisk stress, RVTS Øst.

Konferansen ble avsluttet med en panelsamtale om hvordan dagens oppfølging kan forbedres. I panelet deltok noen av foredragsholderne samt representanter fra Sjømannskirken, næringslivet og Helsedirektoratet. Aktuelle støttetilbud og mulige tiltak for å styrke omsorgen for kriserammede ble belyst i samtalen.

4.6 «Kielland i ord og toner» – Konsert i Operaen

Kvelden før konferansen den 6. oktober 2024 arrangerte Kielland-nettverket med støtte fra dokumentasjonsprosjektet en minnekonsert på Operaens Scene 2 i Oslo for å hedre de berørte etter Kielland-ulykken. Konserten, åpnet av Oslos ordfører, inneholdt musikk, sang og opplesninger fra berørte av Kielland-ulykkens egne beretninger som er nedtegnet i Minnebanken.

4.7 Andre arrangement

Dokumentasjonsprosjektet har bidradd med lokaler og enkel bevertning til seminarer arrangert av skipsingeniør Nils Gunnar Gundersen i november 2022, januar 2023 og mai 2024, der teorier om årsaken til Alexander L. Kielland-ulykken ble diskutert.

Dokumentasjonsprosjektet bidro også med lokaler til et møte i mai 2024 der Stavanger Engineering presenterte en studie om hvordan belastningsforskjeller ved færre ankere kan ha påvirket riggens levetid. Studien var bestilt av Kielland-nettverket og ble lagt fram for eksperter og inviterte gjester i Kielland-nettverket sin regi. Hensikten var å se om det var grunnlag for videre undersøkelser. Studien var imidlertid nokså sammenfallende med det som har kommet fram i tidligere undersøkelser.

4.8 Minnemarkering i Aberdeen 2024

UK Oil & Gas Chaplaincy oppbevarer i St. Nicholas-kirken i Aberdeen i Skottland en minnebok over arbeidere som har omkommet på britisk sokkel. Etter Piper Alpha-ulykken i 1988 ble det etablert en årlig minneseremoni for de omkomne i denne kirken.

Under en seremoni 2. november 2024 ble navnene på de 24 britiske omkomne fra Alexander L. Kielland-ulykken skrevet inn i minneboken. Gudny Hansen fra Kielland-nettverket og prosjektleder Else M. Tungland fra dokumentasjonsprosjektet deltok. Kvelden før markeringen ble det arrangert en samling for Kielland-deltakerne i Sjømannskirken i Aberdeen.

5 Gjenstander

Den første ansatte ved Norsk Oljemuseum – konservator Jone Johnsen – hadde sin første dag på arbeid en uke etter Alexander L. Kielland-ulykken. Det er derfor ingen tilfeldighet at noen av de første gjenstandene i museets samling kan knyttes til ulykken.

Mange av disse kom fra Statoil (i dag Equinor) sitt materiallaboratorium på Forus, Nicoverken og Norsk Oljeforsikringspool i 1981. I mange år ble disse gjenstandene lagret på ulike steder. Etter at museet fikk et nytt magasin i 2019, har arbeidet med å kartlegge og organisere samlingen fått bedre forhold.

Dokumentasjonsprosjektet har bidratt til å berike gjenstandssamlingen. Som en direkte følge av initiativ som ble tatt i prosjektperioden, har museet fått inn 11 nye gjenstander som kan knyttes til Kielland-ulykken.

I tillegg har det kommet inn mer informasjon om de gjenstandene som allerede fantes i samlingen. Personer med spesialkunnskap om Kielland-ulykken har bidratt med å fortelle historien om gjenstandene. Bjørn Lian, som jobbet med metallurgiske undersøkelser for Granskningskommisjonen i 1980, ble invitert til museumsmagasinet høsten 2022. Han ga

Bjørn Lian på besøk i NOMs magasin i Dusavik. (Foto: Else M. Tungland)

detaljert informasjon om metallprøver museet hadde i samlingen, og om undersøkelsene som ble gjennomført ved Statoils laboratorium på Forus.

Året etter ble det arrangert et møte med dykkere⁸ som var med på oppdrag knyttet til ulykken. De bidro med informasjon om gjenstander fra Nicoverken og det første snuforsøket, samt gjenstander fra Norsk Oljeforsikringspool, som overtok eierskapet av ALK etter ulykken.

Ved prosjektets avslutning er den oppdaterte samlingen, med ny informasjon, tilgjengeliggjort for et større publikum blant annet på DigitaltMuseum.

5.1 Smykker til overlevende og pårørende

Museet hadde flere metallprøver fra de tekniske undersøkelsene som hadde blitt utført etter ulykken. Etter nøye vurdering og rådføring med teknikere som hadde vært involvert i dette arbeidet, ble det konkludert med at noen av disse metallprøvene var av mindre betydning, og kunne brukes til andre formål.

Smykkene er laget av Marta Elisabeth Landa. (Foto: Else M. Tungland)

En av de etterlatte uttrykte et ønske om å få en liten bit av det stedet hvor hennes far oppholdt seg da han omkom. Dette ga ideen om å gi noen av metallbitene til en smykkedesigner.

Dermed ble det laget en gave til overlevende og pårørende. En liten bit av Kielland-riggen smeltet inn i farget glass. Det har kommet mange positive tilbakemeldinger som viser at gaven har blitt satt stor pris på. En sa det slik:

*«Smykket vi fikk er noe av det kjæreste jeg har.
Tar meg selv i å sitte å kjenne på det ofte.
Det er trøstende å ta på smykke.
Det er rart for det er jo bare en metallbit og glass.
Det er som meg, glatt utpå med en hard klump på midten».*

⁸ Harald Klinge, Yngve Tveit og Jim Rune Petterson

6 Audiovisuelt materiale

Det har kommet inn over 2000 nye bilder som er relatert til Alexander L. Kielland-ulykken. De fleste av disse er 35 mm positiver som ble tatt i forbindelse med det første snuforsøket (for flere detaljer, se vedlegg 18). I tillegg til bildene som er tatt inn i museets samling, har det kommet inn en rekke digitale foto av varierende kvalitet. Dette er for det meste private foto som er sendt inn av overlevende og pårørende, som er publiserte i bildeboken (se under).

NYE BILDER SOM ER TATT INN I MUSEETS FOTOSAMLING:

Format	35 mm positiver	35 mm negativer	120 mm positiver	Papirkopier	SUM
Antall	1609	3	187	225	2024

Det har videre kommet inn en 8 mm film, som vi har digitalisert innlevert av enken til en av de britiske omkomne, der mannen hadde filmet arbeidet offshore. Vi har også fått inn lydopptak på kassett, der en av de britiske som overlevde ulykken forteller det han husker fra hendelsen. I løpet av prosjektperioden har det i tillegg blitt arbeidet med materiale som allerede var i museets samling. En rekke filmopptak i ulike formater merket «Kielland» er blitt digitalisert. Materialet inkluderer både opptak fra dykkeoperasjoner under inspeksjonen av den kantrede riggen og en dokumentar⁹ om ulykken som nå er tilgjengelig på dokumentasjonsprosjektets nettsider.

7 Billedbok

En sentral del av dokumentasjonsprosjektet har vært å samle og bevare bilder knyttet til Alexander L. Kielland-ulykken. Noe av dette arbeidet er nå formidlet gjennom boken *Riggen Alexander L. Kielland*.

Minneboken er i hovedsak en bildebok som gir innblikk i livet og hverdagen på riggen før ulykken. Den inneholder også informasjon om alle som var om bord ulykkesdagen, inkludert historier fra overlevende om hvordan de ble reddet. Hovedformålet er å sikre at hver enkelt som var til stede på riggen er nevnt og dokumentert.

Grunnlaget for innholdet i boken er hentet fra intervjuer utført i etterkant av ulykken, samt intervjuer samlet i Minnebanken.

⁹ [Sikkerhet på sokkelen - Alexander L. Kielland](#)

For de som ønsker fordypning, er det bakerst i boken lenker til avhør i relevante arkiver hvor beretningene fra de overlevende kan leses i sin helhet. I tillegg inneholder boken bilder av omkomne, familiebilder av etterlatte og sitater som gir et nært og personlig innblikk i deres opplevelser og minner fra ulykken.

Boken er dedikert til Kian Reme, som i flere tiår var en sentral pådriver og talsperson for de etterlatte og pårørende. Kian gikk bort sommeren 2024.

Minneboken er publisert digitalt på dokumentasjonsprosjektets nettsider og er trykket i et begrenset opplag gjennom Norsk Oljemuseum¹⁰.

8 Bok om brutt lenke

Dokumentasjonsprosjektet har støttet utgivelsen av en bok som om monumentet «Brutt lenke», reist til minne om de omkomne i Alexander L. Kielland-ulykken. Boken beskriver arbeidet med monumentet og belyser dets betydning fra ulike perspektiver – inkludert overlevende, etterlatte, arbeidsgivere, kunstnere, kollegaer, lokalsamfunnet og publikum.

Andreas Middelthon og Gunnar Berge ved minnesmerket «Brutt lenke». (Foto: Else M. Tungland)

Forfatteren av boken, Andreas Middelthon, har en sterk personlig tilknytning til ulykken. Som politijurist deltok han i forbindelse med redningsaksjonen, og senere arbeidet han som advokat i Phillips Petroleum med erstatningssaker knyttet til ulykken. Han ledet komiteen som fikk reist monumentet.

Dokumentasjonsprosjektet har bistått forfatteren med veiledning og økonomisk støtte. Boken ble lansert til stor interesse på Norsk Oljemuseum den 21. mars 2024, med over 100 gjester til stede.

¹⁰[Fotobok om Alexander L. Kielland-ulykken. - Alexander L. Kielland](#)

9 Animasjon

Dokumentasjonsprosjektet har fått laget en animasjon om hendelsesforløpet da riggen Alexander Kielland kantret 27. mars 1980. Animasjonen viser hvor folk befant seg før ulykken og hva som skjedde da riggen krenget og kantret. Videre illustrerer den hvordan folk ble berget i tidsrommet frem til redningsaksjonen ble avsluttet.

Målet har vært å lage en presentasjon av ulykken som gir en bedre forståelse av det som skjedde, uten at den blir unødvendig teknisk, realistisk eller dramatisk. Hvor personer befant seg er derfor markert som punkter. De som overlever er markert i gult, og de som omkommer er markert i rødt.

Animasjonen er basert blant annet på avhør av overlevende etter ulykken, Minnebanken, byggetegninger av riggen og annet materiale om ulykkesforløpet som er tilgjengelig hos Arkivverket. Animasjonen er tilgjengelig på prosjektets nettsider.

10 Nettsider

På prosjektets nettsider er det samlet informasjon om Alexander L. Kielland-ulykken og om aktiviteter i dokumentasjonsprosjektet. Animasjonen av ulykkesforløpet er lett tilgjengelig på forsiden, sammen med informasjon om prosjektet.

Det er publisert over 150 poster med artikler og annen informasjon om ulykken, granskingen og konsekvensene. Det er også lenker til relevante nyhetsinnslag og dokumentarfilmer om ulykken.

Nettsiden inneholder videre bildegalleri med foto fra snuoperasjonene og inspeksjoner av den havarete riggen. Det er lenker til Minnebanken der personlige beretninger og minner fra ulykken er samlet. Nettsiden har også lenke til Digitalarkivet der det meste av arkivmaterialet etter ulykken nå er samlet, søkbart og tilgjengelig.

Dokumentasjonsprosjektets nettsider er tilgjengelige på adressen:

<https://kielland.industriminne.no/>

11 Alexander L. Kielland Minnebank

Alexander L. Kielland: Minnebank¹¹ er 5 digitale bøker som er publisert ved Universitetsbiblioteket i Stavanger. Minnebanken består hovedsakelig av en samling personlige beretninger og refleksjoner fra mennesker som på ulike måter ble berørt av *Alexander L. Kielland-ulykken*.

Minnebanken ble etablert i 2016 av professor Marie Smith-Solbakken ved Universitetet i Stavanger som en videreføring av bokprosjektet *Råolje*¹², hvor personer involvert i ulykken ble intervjuet. Etter bokprosjektets avslutning tok flere kontakt med universitetet for å dele sine erfaringer, men på grunn av begrensede ressurser hadde ikke UiS kapasitet til å følge opp alle henvendelsene. Det var derfor naturlig å videreføre arbeidet gjennom Minnebanken som en del av dokumentasjonsprosjektet.

Dette var også i tråd med prosjektets mål om å gi de berørte en stemme – å bli sett, hørt og tatt på alvor. I løpet av prosjektperioden har Minnebanken mottatt over 60 nye bidrag. Noen har skrevet sine egne historier, mens de fleste er samlet inn og nedtegnet av studenter, forskere ved UiS og prosjektleder ved Norsk Oljemuseum.

Dokumentasjonsprosjektet har bidratt med midler til drift og videreutvikling av Minnebanken, som nå er søkbar. De fleste publikasjonene er oversatt til engelsk, med unntak av boka: «*Vi som arbeidet og vi som var arbeidsgivere*».

11.1 Nye bidrag

Historiene til briter som var involvert i Kielland-ulykken, er noen av de nye bidragene som har tilkommet Minnebanken gjennom dokumentasjonsprosjektet. På ulykkesdagen var 34 britiske arbeidere om bord på riggen, hvorav 24 mistet livet.

Det fantes lite informasjon om britiske overlevende, omkomne og familiene deres. I samarbeid med Kielland-nettverket ble det derfor gjennomført to reiser til Storbritannia i 2022. På den siste turen var det også med to masterstudenter fra UiS for å gjøre intervjuer til Minnebanken.

¹¹ [Alexander L. Kielland-ulykken: Minnebank | UiS Scholarly Publishing Services](#)

¹² Prosjektet «*Råolje*» resulterte blant annet i bøkene: Smith-Solbakken, M. (Red.). (2016). *Råolje: "Alexander L. Kielland"-ulykken. Hendelsen, etterspillet, hemmelighetene*. Hertervig Akademisk, og Smith-Solbakken, M. (Red.). (2017). *Råolje: "Alexander L. Kielland"-ulykken – Ringene i vannet*. Hertervig Akademisk.

Den første turen gikk til London, Great Yarmouth og Norwich området. Den andre turen til Wallasey, Derby og Cleator Moor, en liten industriby på vestkysten av England hvor seks menn mistet livet i Kielland-ulykken.

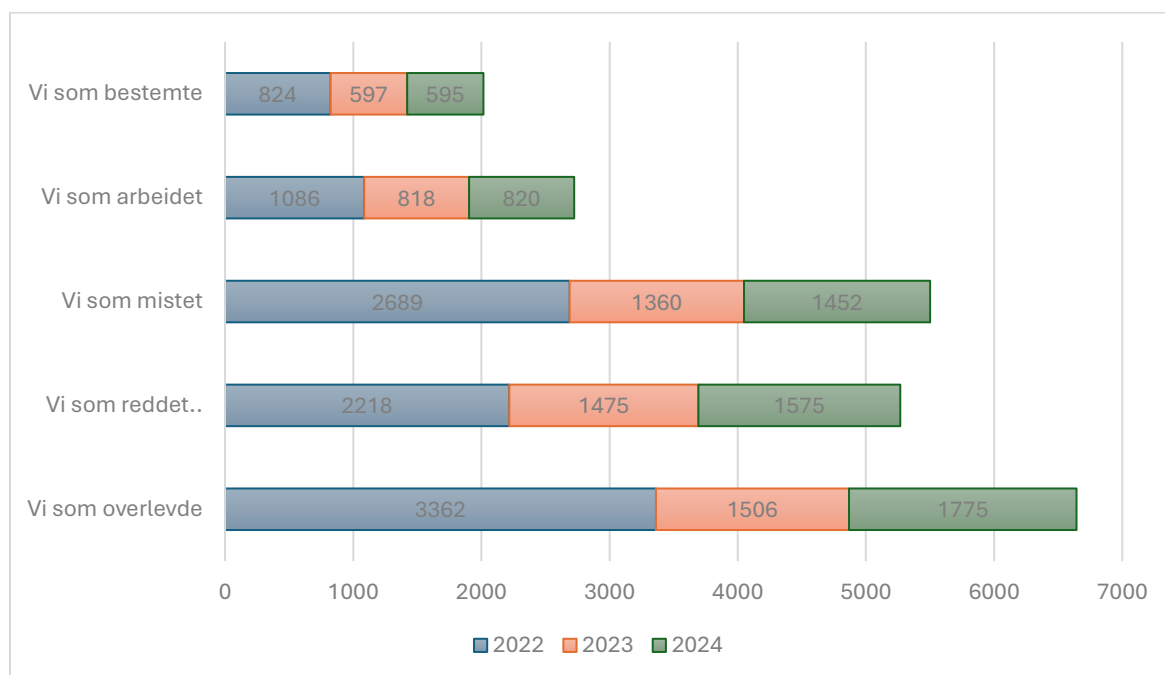
Der møtte vi også pårørende som hadde reist fra Skottland. I Great Yarmouth fikk vi dessuten møte en fisker som hadde deltatt i redningsarbeidet ulykkesnatten.

I løpet av dokumentasjonsprosjektet har det blitt lagt til 70 nye bidrag i Minnebanken. Det er flest nye historier fra overlevende og pårørende.

NYE BIDRAG TIL MINNEBANKEN SORTERT ETTER BOKTITLER OG ÅR

Bok	Vi som overlevde	Vi som mistet	Vi som reddet, berget og etterforsket	Vi som arbeidet og vi som var arbeidsgivere	Totalt
2022			3		3
2023	3	11	4	2	20
2024	17	24	2	4	47
Totalt	20	35	9	6	70

TREFF I MINNEBANKEN FORDELT PÅ BØKER OG ÅR.

I løpet av de tre siste årene har alle bøkene i Minnebanken til sammen hatt over 22.000 treff.

Den mest leste boka er «*Vi som overlevde*», deretter kommer «*Vi som mistet*», med historiene til pårørende.

Det var flest søketreff i 2022, noe som kan skyldes at Kielland var mye i media både gjennom reportasjer, dokumentasjonsserie på TV2 samt serien «Lykkeland».

12 Prosjekt ved Universitetet i Stavanger

En betydelig del av prosjektmidlene har bidradd til å finansiere et forskningsprosjekt om Alexander L. Kielland-ulykken ved Universitetet i Stavanger. Hovedmålet har vært å sikre en omfattende dokumentasjon av ulykken, besvare flest mulig spørsmål og samle samt anerkjenne erfaringene til de berørte.

Arbeidet har omfattet innsamling av flere bidrag til Minnebanken (se punkt 11) samt en gjennomgang av sentrale arkiver, som er listet opp nedenfor.

Arkivstudiene har resultert i rapporten *Empirisk undersøkelse av myndighetenes oppfølging av ansvar etter Alexander L. Kielland-ulykken*. I tillegg har arkivstudiene og Minnebanken dannet grunnlag for flere vitenskapelige artikler og to masteroppgaver (se punkt?).

Ytterligere to masteroppgaver er under arbeid, og 35 studenter fordelt på åtte grupper har valgt å skrive semesteroppgaver om ulykken. De beste besvarelsene vil bli publisert i Minnebanken.

12.1 Arkivstudier

Universitetet i Stavanger har kartlagt tilgjengelig dokumentasjon fra ulike arkiver og avdekket flere mangler, spesielt i dokumentasjonen rundt forliket fra 1991 mellom operatøren, riggeieren, forsikringsselskapene, det franske verftet og deres underleverandører.

Arkivstudiene hos norske og franske tilsynsorganer samt involverte selskapene har sikret verdifull dokumentasjon om rettsprosesser, granskinger, kontraktsforhandlinger og avtaler mellom underleverandører og forsikringsselskaper.

Selv om noe dokumentasjon allerede fantes i Digitalarkivet, har UiS supplert med ytterligere materiale fra franske aktører for en mer komplett forståelse av ulykkens kompleksitet.

Følgende arkiver har blitt undersøkt:

Statsarkivet i Roubaix: Fem dagers arkivstudier ble gjennomført i Roubaix, Frankrike, hvor dokumenter fra CFEM fra 1981 til 1986 ble gjennomgått, systematisert og oversatt.

Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark): Fem dagers arkivstudier ble gjennomført i Oslo, hvor dokumenter fra statsministerne Gro Harlem Brundtland og Oddvar Nordli, industriminister Lars Skytøen, olje- og energiminister Bjartmar Gjerde, samt kirke- og undervisningsminister Einar Førdes arkiver ble gjennomgått og systematisert. I tillegg ble gjennomgangen av LOs oljekartell og LOs arkiv relatert til ulykken påbegynt.

Statsarkivet i Stavanger: En to-ukers gjennomgang av politiets etterforskningsmateriale og dokumenter knyttet til Phillips Petroleums begrensningssøksmål mot pårørende er fullført.

DNVs arkiv (30 bokser): er gjennomgått for å belyse ulike aspekter ved selskapets involvering."

Statsministerens kontor, regjeringskonferansene (1980-1984): Dokumentasjon fra disse årene har blitt gjennomgått for innsikt i regjeringens håndtering av ulykken.

Svein Muffetangens personlige arkiv: fra hans tid som Jern og Metall-sekretær er gjennomgått for å innhente ytterligere dokumentasjon og kontekst om ulykken.

Kåre Willochs personlige arkiv (Riksarkivet): Dokumenter fra dette arkivet har blitt analysert for å gi et bredere perspektiv på beslutningsprosessen rundt ulykken, snuforsøkene og konsekvenser.

13 Samarbeid med Arkivverket

Dokumentasjonsprosjektet har samarbeidet med Arkivverket om å digitalisere, OCR-lese og tilgjengeliggjøre relevante dokumenter relatert til Alexander L. Kielland-ulykken i Digitalarkivet.

Norsk Oljemuseum ønsket å digitalisere 3,8 hyllemeter med materiale, som var fordelt på Oslo og Stavanger. Arkivverket estimerte jobben til to ukesverk for forberedelse, skanning og opplasting. Arkivverket dekket selv kostnadene for skanningen.

13.1 Gjennomgang av klausulert materiale

Dokumentasjonsprosjektet bidro med støtte til gjennomgangen av klausulert materiale for å sikre at mest mulig av det skannede materialet ble gjort åpent tilgjengelig i Digitalarkivet.

Flere arkiver krevde detaljert gjennomgang, og enkelte dokumenter er av ulike grunner sperret for publisering.

Vanligvis har hele mapper blitt klausulert hvis de inneholder sider som ikke kan offentliggjøres. For dokumenter knyttet til Alexander L. Kielland-ulykken har Arkivverket nå gått gjennom materialet side for side, slik at alt som kan publiseres åpent, er gjort åpent tilgjengelig i Digitalarkivet. Det som er fortsatt klausulert, kan søkes innsyn i for berettiget bruk.

13.2 Materiale som nå er tilgjengelig

Det anslås at rundt 200 000 sider med som har relevans til Kielland-ulykken nå er skannet og gjort søkbare i Digitalarkivet. Dokumentene kan også søkes frem til via dokumentasjonsprosjektets nettside.

I tillegg til en gjennomgang av materialet, ble det digitaliserte materialet indeksert på mappenivå før publisering i Digitalarkivet.

13.3 Søkbare arkiv

Da dokumentasjonsprosjektet startet var det allerede tilgjengelig et betydelig materiale om ALK-ulykken i Digitalarkivet, men det opplevdes uoversiktlig og vanskelig å finne fram i for publikum. Arkivverket lanserte derfor først en løsning for fritekstsøk i Digitalarkivet, som gjorde det mulig å søke i digitaliserte og OCR-leste PDF-filer. Dette åpnet for søk basert på tekstinnholdet i dokumentene og ble en verdifull funksjon for brukere.

Samtidig avdekket erfaringene med løsningen at det var behov for forbedringer i funksjonalitet og brukeropplevelse. Løsningen ble senere videreutviklet og erstattet av en mer avansert søkeplattform med flere filtreringsfunksjoner og bedre grensesnitt enn den gamle løsningen.

Nå kan søk blant annet filtreres både på årstall og arkivskaper. Se [Digitalarkivet](#)¹³.

13.4 Teknisk og etisk rådgivning

Arkivverket har også bidradd i utvikling av dokumentasjonsprosjektets nettsted i samarbeid med Norsk Oljemuseum og Universitetet i Stavanger. Det ble blant annet vurdert å koble ulike databaser (Minnebank/Digitalarkiv) sammen i en visningsløsning. Tekniske sider og etiske og personvernmessige konsekvenser ble drøftet. Konklusjonen ble at disse ikke ble koblet i et

¹³ [https://nye.digitalarkivet.no/search/transcription?media=transcription&tags\[\]=367](https://nye.digitalarkivet.no/search/transcription?media=transcription&tags[]=367)

føderert søk¹⁴, men at et distribuert søk var mulig å få til via API. Lenker til søk begge steder er også tilgjengelige på samme nettside.

13.5 Deltakelse på seminar og konferanse

Arkivverket har bidratt med foredrag på både seminar og konferanser i dokumentasjonsprosjektets regi. Disse foredragene har blant annet omhandlet hva som finnes i arkiver og hvordan disse kan brukes, noe målgruppen har satt stor pris. Bidragene har ikke bare gitt svar på konkrete spørsmål, men for enkelte har tilgangen til arkivmaterialet også hatt en nærmest «terapeutisk funksjon». Et barn av en overlevende som slet etter ulykken uttrykte det slik etter å ha lest farens avhør i Digitalarkivet:

«Det er lettere å tilgi pappa etter at jeg fikk vite mer om hva han gikk gjennom.»

13.6 Vitenskapelig publisering

Dokumentasjonsprosjektet har sammen med Arkivverket skrevet en fagfelleurdert artikkel om bruk av arkiv i dokumentasjonsprosjektet. Artikkelen presenterer dokumentasjon samlet inn av Oljemuseet, Arkivverket og Universitetet i Stavanger, samt betydningen dette har for forskere, ulykkens overlevende og deres pårørende.

Artikkelen «[The Alexander L. Kielland disaster and its aftermath](#)» er publisert i *Journal of Energy History*.

14 Utstilling

Som en del av dokumentasjonsprosjektet har NOM utviklet en ny utstilling som supplerer museets faste utstilling om ulykken. Denne utstillingen retter et særlig fokus mot barna til de berørte og deres fortellinger. Gjennom lytteopplevelser blir deres historier sentrale i utstillingen, sammen med annen informasjon om prosjektet.

Utstillingen finansieres delvis gjennom museets utstillingsbudsjett og er planlagt som en temporær visning ved Norsk Oljemuseum. Det arbeides også med sikte på å vise utstillingen på andre lokasjoner i Norge og Storbritannia.

¹⁴ Forskjellen mellom **føderert søk** og **distribuert søk** ligger i hvordan søket håndterer forespørsler og sammenstiller resultater fra flere kilder.

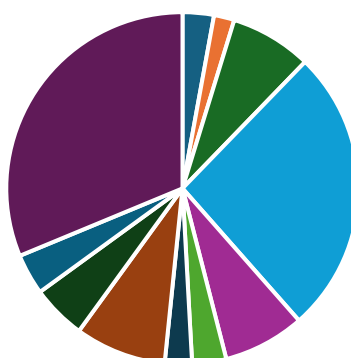
15 Økonomisk oversikt

Nedenfor vises en omtrentlig oversikt over hvordan midlene i dokumentasjonsprosjektet er brukt. Den største posten er lønnsutgifter som omfatter lønn til prosjektleder og studenter som har jobbet på prosjektet i avgrensede perioder. Honorar til eksterne medlemmer i styringskomitéen er også tatt med her. Universitetet i Stavanger har fått en betydelig del av midlene som er brukt til arkivstudier og arbeid med Minnebanken.

Full økonomisk oversikt finnes i revisorgodkjent regnskap.

Oversikt over hvordan midlene i prosjektet er disponert	Rundet av til nærmeste 100.000
Lønn til prosjektleder, studenter samt styrehonorar	2.500.000
Bidrag til bøker og oversettelser	400.000
Kielland-nettverket: bidrag til konferanse, arkiv -og mulighetsstudier	670.000
Fotobok, design, oversettelse, trykk, kjøp av rettigheter etc.	200.000
Arkivverket	250.000
Web-sider. Animasjon, teknisk støtte, design, bidrag til artikler	600.000
Utstilling	300.000
Universitetet i Stavanger. Arkivstudier/Minnebank	2.100.000
Arrangement/bevertning	600.000
Reiser	150.000
Diverse: PC, smykker til pårørende, porto etc	230.000
Sum:	8.000.000

Disponering av midlene i dokumentasjonsprosjektet, fordelt på grupper

■ Diverse ■ Reiser ■ Arrangement ■ UiS ■ Websider ■ Arkivverket
 ■ Fotobok ■ Kiellandn. ■ Bøker/overs ■ Utstilling ■ Lønn

16 Erfaringer og refleksjoner

16.1 Etske betraktninger

Å være prosjektleder for dokumentasjonsprosjektet om Alexander L. Kielland-ulykken har vært både spennende og krevende. Spesielt har møtene med menneskene som ble berørt av ulykken gjort sterkt inntrykk. Selv med erfaring fra tidligere prosjekter om ulykken, har historiene om enkeltmenneskers skjebner fortsatt en sterk påvirkning. Ofte har rollen som terapeut vært viktigere enn som museumsansatt.

Dette peker på viktige spørsmål om ansvaret vi har som forskere og historikere når vi stiller spørsmål som kan vekke sterke følelser hos sårbare mennesker. Når disse spørsmålene stilles ansikt til ansikt, blir det spesielt tydelig. Det er mindre synlig, men like fullt til stede, når spørsmålene stilles over telefon eller gjennom spørreskjema. Noen ganger har savnet etter å kunne tilby videre oppfølging vært betydelig, særlig i situasjoner hvor verken kompetanse eller mandat til å gi nødvendig støtte har funnes. Det har vært viktig å møte dem som et medmenneske.

På flere av arrangementene har representanter fra Helsestudien og Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) deltatt. De har bidratt med sin ekspertise gjennom foredrag, gruppesamtaler. På en samling fikk deltakerne også tilbud om en individuell samtale med psykolog. Selv om få benyttet seg av tilbudet her, tilsier vår erfaring at tilbud om en plan for individuell oppfølging burde vurderes som standard praksis når man forsker på sårbare grupper og stiller spørsmål som kan vekke sterke følelser.

Tidligere undersøkelser om Kielland-ulykken har blitt kritisert for å forske *på* overlevende og etterlatte, men ikke *for* dem (Riksrevisjonen). Dette understreker behovet for et etisk rammeverk som sikrer omsorg for dem som deltar i forskning, slik at vi som samfunn kan kombinere akademisk kunnskap med omsorg for enkelt mennesker.

16.2 Historiefortelling som «terapi».

Dokumentasjonsprosjektet har tydelig vist hvor viktig det er for mange å få fortelle sin historie. For noen kan det være både følelsesmessig krevende og vanskelig, men samtidig frigjørende og meningsfullt. Det å dele sin opplevelse kan bli en form for personlig bearbeiding, der sorgen og tapet – som de kanskje ikke tidligere har vært fullt bevisst – kommer til overflaten og kan bearbeides.

Noen av de pårørende i Norge og Storbritannia uttrykker dette slik:

«The rigg going down forty-two years ago, people are still grieving, and I've just started. Not because of my dad back then, but because I didn't know what I lost. I was four, I've just started grieving».

«Da jeg var barn, fikk jeg ikke lov til å være lei meg. Jeg måtte late som om jeg ikke var lei meg, eller finne på en unnskyldning for å være det. Det var tabu og flaut å si at min far var død.»

Jeg har ikke snakket mye om ulykken før de siste årene. Min medisin er informasjon. Jo mer jeg lærer om det som skjedde jo bedre. Nå klarer jeg å tilgi min far at han døde».

For andre ligger verdien i å sikre at historien ikke blir glemt. Ved å fortelle bidrar de til å bevare en viktig del av fortiden – for ettertiden, for at andre kan lære av hendelsen, og for å hindre at noe lignende skjer igjen. Andre berørte av ulykken sier:

«Alexander Kielland vil bli en del av historien, slik vi i min generasjon også en dag blir historie. Men en dag, om mange år, vil noen se historiene, lese om den menneskelige tragedien og se kampen for rettferdighet ...»

«Hvis det kan hjelpe noen å høre min historie, vil jeg fortelle den nå.»

16.3 Historiefortelling som erfaringsdatabase

Historiene til de etterlatte gir verdifull innsikt i hvordan Kielland-ulykken har preget familier i årene som har gått etter at ulykken skjedde. NKTVS har brukt erfaringene som er samlet i Minnebanken som et supplement til sin helsestudie, og denne tilnærmingen kan kanskje tjene som en modell for andre katastrofer. I stedet for – eller som et tillegg til – å sende ut spørreskjema, kan berørte inviteres til å dele sin historie. Dette kan ikke bare ha en terapeutisk effekt for de involverte, men også gi ny og viktig kunnskap til videre forskning.

Intervjuer har avdekket forhold som ikke er fanget opp i standardiserte spørreskjema. Flere av de vi har snakket med har for eksempel fortalt at nære familiemedlemmer har gått bort altfor tidlig. De mener selv at dette kan spores tilbake til Kielland-ulykken, gjennom faktorer som selvmord, sykdom og misbruk av rusmidler. Dette er et eksempel på sammenhenger som eventuelt kan undersøkes videre i fremtidig forskning.

16.4 Verdien av fellesskap

Kielland-treffene har vist seg å være uvurderlige. Mange pårørende og overlevende har gitt uttrykk for at det å møte andre i lignende situasjoner gir mer støtte enn tradisjonell terapi. Å dele erfaringer og oppleve forståelse fra andre har ofte vært en stor lettelse.

«Endelig er det noen som forstår meg og virkelig vil høre på det jeg har å si.»

Mange kjent på en sorg i ensomhet, men gjennom Kielland-nettverket og dokumentasjonsprosjektet har de oppdaget at de ikke står alene – at det finnes mange som har opplevd det samme.

I Storbritannia fikk etterlatte som tidligere ikke har visst om hverandre, etablert kontakt. Dette førte til dannelsen av et eget nettverk for pårørende og etterlatte. De har tatt navnet *The Kielland Family*, som tydelig viser hvor sterkt behovet for fellesskap er, og hvor verdifullt det oppleves å være del av noe større.

16.5 Videre arbeid

Erfaringene fra dokumentasjonsprosjektet viser at langsiktig oppfølging kan styrkes gjennom en rekke tiltak. Eksempler på slike tiltak inkluderer psykososial oppfølging, nasjonale og lokale samlinger, kontaktpersoner, fellesskapsbygging, likepersonstøtte, minnemarkeringer og hjelp til å få oppfølging og finne støtteordninger¹⁵. Disse elementene bidrar til å møte de ulike behovene til de som sliter med ettervirkninger av tragedier.

Prosjektet har videre vist at historiske arkiver ikke bare har en dokumentarisk verdi. Arkivene fungerer også som en ressurs for individuell og kollektiv bearbeiding. Tilgang til arkivmateriale har for mange vært avgjørende i søken etter svar og for å få en bedre forståelse av hva som skjedde, samt omstendighetene rundt ulykken. Dette understreker viktigheten av god arkivering og åpen tilgang til informasjon ved fremtidige ulykker og kriser. Prosjektet har også vist at tydelig forklaring på hvorfor enkelte arkiver er klausulert eller åpne kan bidra til å skape forståelse og avmystifisere klausulert materiale, samt motvirke unødvendig spekulasjon.

Å dele sin egen opplevelse kan være meningsfullt, både for den som forteller, og i videre forskningsarbeid. Dette prosjektet løfter derfor spørsmålet om minnebanker med fordel kan innlemmes som en del av den langsiktige oppfølgingen av kriserammede i lignende situasjoner, der alle får tilbud om å dele sin historie.

Delingen må skje på et tidspunkt som føles riktig for den som forteller og for enkelte er dette først flere tiår etter hendelsen. For noen er dette en måte å bli hørt på. For andre handler det om å uttrykke følelser av urettferdighet, eller å dele lærdom som kan bidra til å forebygge lignende situasjoner i fremtiden.

¹⁵ LOS-funksjoner

Dokumentasjonsprosjektet har også vist at det fortsatt er mulig å hjelpe mennesker som ikke fikk tilstrekkelig oppfølging etter ulykken – selv nesten 45 år senere. Slik hjelp trenger verken være ressurskrevende eller kostbar. Ved å skape møteplasser der mennesker kan støtte hverandre, kan behovet for andre tjenester reduseres. Ikke alle trenger en psykolog, men alle trenger omtanke og fellesskap. Sorg er ikke en sykdom, men å sørge alene kan gjøre en syk.

Mange har uttrykt et ønske om at Kielland-nettverkets samlinger gjentas årlig, da disse fortsatt dekker et viktig behov hos deltakerne, noen det har kommet mange tilbakemeldinger på som disse: «Jeg har fått et bedre liv etter at jeg våget å bli med på Kielland-samlingen».

«Jeg har fått Kielland-søsken!».

Erfaringene fra Dokumentasjonsprosjektet samsvarer derfor med konklusjonene fra NKVTS, som i sin sluttrapport fra helsestudien understreker at et stort flertall av de overlevende og etterlatte har hatt stor nytte av samlinger i regi av Kielland-nettverket. Vi deler også håpet om at disse samlingene kan fortsette i framtiden. I tråd med anbefalingene fra NKVTS har Kielland-nettverket nylig omdefinert sin primære rolle til å være en støttegruppe for overlevende og etterlatte.

17 Bøker, publikasjoner og oversettelser.

Tungland, E. M. (2024). *Riggen Alexander L. Kielland – Minnebok*. Norsk Oljemuseum. Tilgjengelig fra: [Minnebok](#)

Tungland, E. M., Skarung, E., Tungodden, K. M., & Lindberg, B. (2024, February 9). *The Alexander L. Kielland disaster and its aftermath*. *Journal of Energy History*, (12)

Vitenskapelige publikasjoner fra UiS:

Smith-Solbakken, M., Joly, E., Fanebust, F., & Tollaksen, T. G. (2025) *Empirisk undersøkelse av myndighetenes oppfølging av ansvar etter Alexander L. Kielland-ulykken*. Universitetet i Stavanger.

Tollaksen, T. G. (2023). «Kielland»-granskningen: Åpen og nysgjerrig eller lukket og begrenset? *Vitenskapsfilosofi*. UiS, PhD-opplæringsdel.

Tollaksen, T. G. (2023). *Hvordan forholde seg til arkivmateriale som blir trukket tilbake?* *Forskningsetikk*. OsloMet, PhD-opplæringsdel.

Tollaksen, T. G. (2023). *Kan intervjuer være troverdige over 35 år etter en traumatisk hendelse?* *Kvalitative metoder med intervju*. OsloMet, PhD-opplæringsdel.

Tollaksen, T. G. (2024). *Profesjon under press - med katastrofale følger*. Profesjonsteori. Forskningsetikk. OsloMet, PhD-opplæringsdel.

Haugom, I. & Idsø, S. (2023). De glemte stemmene: Historier fra britiske etterlatte etter Alexander L. Kielland-ulykken. [Masteroppgave, UiS](#).

Olsen, H. E. (2023). En komparativ analyse av granskningsrapportene etter Alexander L. Kielland-ulykken. [Masteroppgave, UiS](#).

Under arbeid:

Fanebust, F. *En varslet katastrofe? Om Alexander L. Kielland-ulykken og arbeideransvar* (for årboken til Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, under utarbeidelse).

Joly, E., Fanebust, F., Smith-Solbakken, M., & Tollaksen, T. G. *Myndighetenes oppfølging av ansvar etter Alexander L. Kielland-ulykken* (for *Historisk tidsskrift*, under utarbeidelse).

Tollaksen, T. G. (2024). *Den norske oljestaten*. Arbeidsnotat, UiS (100 sider). Planlagt innarbeidet i doktoravhandlingen og en artikkel for *Historisk tidsskrift*.

Andre publikasjoner:

Middelthun, A. (2024) *Brutt lenke*. Bokstav Forlag.

Kringlebotn, Å. (2025) *Uten Pappa; Kielland-barnas historier om 45 år uten pappa*. Kolofon Forlag (Under arbeid).

17.1 Oversettelser

Dokumentasjonsprosjektet har bidratt med midler til oversettelse av boka «Kampen om Kielland» av Kian Reme. Styringskomiteen mener at boka kan ha interesse for et engelsktalende publikum.

Av samme grunn er det gitt støtte til teksting av dokumentarprogrammet «Katastrofen Kielland» (produsert av Screenstory/TV2), som kan deles for privat visning til engelsktalende i målgruppen.

Oversatte episoder av «Katastrofen Kielland» er tilgjengelig for privat bruk her:

<https://vimeo.com/showcase/9663247> Password: 123

18 Vedlegg

KIELLAND-RELATERTE BILDER SOM ER TATT INN I MUSEETS SAMLING I LØPET AV PROSJEKTPERIODEN

Giver	35 mm positiver	35 mm negativer	120mm positiver	Papirkopi	Sum
Pete Bradey	1451	3	187	34	1675
Magne Olsen				25	25
Harald Sundt				22	22
Stavanger AV Institutt	158				158
Bodil Melkevik				12	12
Clare Graham				4	4
Jayne Fleck				33	33
Rakel Øyerhamn				8	8
Iren H. Høiland				65	65
Tone Williams				11	11
Knut Sømme				11	11
Jean Nordmand					?
Nils G. Gundersen					?
Sum	1609	3	187	225	2024

19 Sluttnote

ⁱ Arbeid med innhenting av adresselister til målgruppen i dokumentasjonsprosjektet om Kielland-ulykken

Til tross for gjentatte forsøk og klager, lyktes det ikke å få tilgang til adresselistene med kontaktinformasjon til hovedmålgruppen i dokumentasjonsprosjektet, det vil si foreldre, ektefeller og barn til omkomne og overlevde.

Riksrevisjonen, som hadde samlet lignende lister i forbindelse med sine undersøkelser, ble først kontaktet. De hadde adresser til foreldre, ektefeller og barn av de omkomne fra 2020 og uttrykte vilje til å bistå oss, forutsatt at vi fikk tilgang til nødvendige opplysninger fra Folkeregisteret. Riksrevisjonen hadde innsynsrett etter offl. § 14, første ledd.

Vi søkte Skatteetaten om innsyn i Folkeregisteret den 25. mars 2022, men mottok avslag den 20. mai 2022. Begrunnelsen var hjemlet i folkeregisterloven § 9-1, første ledd. Vi klaget på avslaget og la ved et brev fra våre oppdragsgivere i departementet, datert 10. februar 2023, hvor det ble bedt om at Skatteetaten og Riksrevisjonen gir Norsk Oljemuseum tilgang til adresselistene.

Den 20. mars 2023 mottok vi et nytt avslag fra Skatteetaten. Begrunnelsen var fortsatt folkeregisterloven § 9-1, og det ble påpekt at brevet fra departementet ikke oppfyller kravene til et enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2. Det ble derfor ikke ansett som et vedtak. I avslaget ble det videre foreslått at Norsk Oljemuseum, dersom vi utfører oppgaver på vegne av det offentlige, måtte kontakte oppdragsgiver for å få tilgang til opplysningene. Dette oppfattet vi at allerede var gjort gjennom brevet fra departementet.

Et siste forsøk på å innhente den nødvendige kontaktinformasjonen ble gjort i en søknad datert 15. april 2024. Denne søknaden ble behandlet som en henvendelse fra en privat virksomhet uten relevant hjemmel. Saken ble avvist med henvisning til folkeregisterloven § 10-1, første ledd.